

Ke-fabrikako herensugea

Goizero, buztan beltz bat ateratzen zen Vallfosc fabrikako tximiniatik. Kanpandorrearen inguruan kiribiltzen zen eta usain mingotsa uzten zuen kaleetan.

“Kearen Dragoia da”, esaten zuten helduek. “Betidanik bizi izan da hemen”.

Fabrikak herriaren erdia enplegatzen zuen. Teilak egiten zituen, eskola berotzen zuen eta denda asko irekita mantentzen zituen. Horregatik, inork ez zuen zeru grisari buruz asko hitz egin nahi.

Joanak, Malikek, Oriolek eta Ruthek dragoia bilatzea erabaki zuten. Leiho hautsi batetik sartu eta kedar arrastoei jarraitu zieten galdara gelara.

Han labe bati kateatuta zegoen izaki erraldoi bat aurkitu zuten. Ezkata grisak eta begi nekatuak zituen.

“Beraz, zu zara zerua kutsatzen ari dena!” esan zuen Oriolek.

Dragoiak laino beltz bat eztulka bota zuen.

“Ematen didatena bakarrik erretzen dut”.

Ondoan ikatz mendi bat zegoen. Makinek beroa behar zuten bakoitzean, kate batek herensugea palada bat irenstera behartzen zuen.

—Zergatik ez zara alde egiten? —galdetu zuen Ruthek.

—Bat-batean putz egiteari uzten badiot, labeak hoztu egingo dira, berogailua geldituko da eta familia askok lana galduko dute.

Erantzuna ez zen munstro bat garaitzea bezain erraza izan.

Taldeak langileekin hitz egin zuen. Batzuek fabrika itxiko ote zen beldur ziren. Beste batzuek urteak zeramatzaten eztulka. Zuzendariak dena aldatzea garestiegia izango zela azpimarratu zuen.

—Zer moduz pixkanaka aldatzea? —proposatu zuen Joanak.

Herriko eskola teknikoarekin plan bat egin zuten. Lehenik, leihoak eta hodiak konpondu zituzten beroa galtzea saihesteko. Biltegia eguzki-panelekin estali zuten. Aurretik botatako egur hondakinak berrerabili zituzten eta bero gutxiago behar zuen labe bat instalatu zuten.

Hobekuntza bakoitzak kateko katebegi bat kendu zuen.

Herensugea ikatz gutxiago jaten hasi zen. Bere ezkatak marroi bihurtu ziren, gero berde. Kea ez zen gehiago sudurzuloetatik ateratzen, baizik eta negu goiz bateko laino zuri bat.

Bide luzea zegoen oraindik egiteko. Ezin ziren makina guztiak berehala ordezkatu. Erabaki batzuek dirua kostatzen zuten eta eztabaidak piztu zituzten. Baina orain, fabrikaren sarreran, kea zenbat saihestu zen eta zer egin behar zen erakusten zuen seinale bat zegoen.

Azken katebegia erori zen egunean, dragoia patiora atera zen.

“Libre zara”, esan zuen Malikek.

Izakiak hegoak luzatu zituen, baina ez zuen alde egin. Gar txiki batekin teilak labetzen lagundu zuen, fabrikak zerua ilundu gabe ekoizten zuen energiak bultzatuta.

Urteak behar izan zituen Vallfoscek bere urdina berreskuratzeko. Azkenean lehen ilunabar osoa ikusi zutenean, inork ez zuen dragoia garaitu zutenik aldarrikatu.

Herensugeari beraiei ere kalte egiten zien erregaia emateari uzten ikasi zuten.